

Julkisuuden rooli globaalissa kansalaisyhteiskunnassa

JOHN KEANEN HAASTATTELU

Tunnettu politiikan ja demokratian tutkija John Keane vieraili Tampereen yliopistossa Poliitiikan tutkimuksen päivillä 15.–16.1.2004. Haastattelussa professori Keane hahmottelee maailmanlaajuisista kansalaisyhteiskuntaa viitaten muun muassa tuoreeseen kirjaansa *Global Civil Society?* (2003). Monet viestinnän tutkijat tuntevat Keanen hänen vuonna 1991 ilmestyneestä teoksestaan *The Media and Democracy*. Merkittäviä innoituksen lähteitä Keanelle ovat olleet Jürgen Habermas ja saksalainen poliittinen ajattelu, joista hän teki aikoinaan väitöskirjansa.

Keanen mukaan ihmiskunta elää tällä hetkellä toista suurta globalisaation vaihetta. Edellisellä kerralla, suunnilleen vuosina 1870–1930, globaali kansalaisyhteiskunta kohtasi niin pahoja esteitä, että se jäi kehittymättä. Monet tuon ajan vaaroista, kuten muukalaispelon ja nationalismin nousu sekä ylikierroksilla käyvä ”turbokapitalismi”, ovat Keanen mukaan vakavia uhkia nykyaikanakin. Puhuesaan globaalin yhteiskunnan mahdollisuuksista Keane painottaa voimakkaasti median ja moniarvoisen julkisuuden tärkeyttä.

John Keanen tutkimus liikkuu maailmanlaajuisissa ympyröissä, ja hän on itsenkin varsinainen kosmopoliitti. Keane on syntynyt Australiassa ja opiskellut Adelaiden, Toronton sekä Cambridgen yliopistoissa. Nykyisin hän työskentelee Westminsterin yliopistossa politiikan professorina ja vuonna 1989 perustamansa demokratian tutkimuskeskuksen (Centre for the Study of Democracy) johtajana. *The Times* -lehden arvion mukaan Keane kuuluu Britannian merkittävimpiin poliittisiin ajattelijoihin.

Henkilökohtainen kriisi ja Habermasin haaste

Miten päädyitte politiikan tutkijaksi? Onko akateeminen ura aina ollut teillä unelmana?

– No, muistilla on tapana temppuilla, ja järkeily tekee muistoista epäluotettavia. Joka tapauksessa, opiskeluaikoinani kiinnostuin Frankfurtin koulukunnasta ja päädyin kirjoittamaan väitöskirjaani aiheesta, jota ei ollut aiemmin tutkittu. Aiheena oli nimittäin julkisuuden käsitteen muuttuminen saksalaisessa poliittisessa ajattelussa Max Weberistä Jürgen Habermasiin. Tämän projektin ansiosta tulin opetelleeksi saksan kielen. Jouduin myös pohtimaan fasismin vaikutusta saksalaiseen poliittiseen ajatteluun ja sitä, miten Habermasin klassinen kirja *Strukturwandel der Öffentlichkeit* (1962) tuli mahdolliseksi. Kun muistelen tuota aikaa, ihmettelen, miten joku Australiassa syntynyt ja osaksi Yhdysvalloissa, osaksi Torontossa koulutettu saattoi kiinnostua (saksalaisesta) julkisuuden käsitteestä ja sen suhteesta demokratiaan.

– Synnyin maatilalla ja kävin koulua Adeleidessa, joka oli, historiallisesti katsottuna, liberaali parlamentaarinen osavaltio. Se oli paikka, jossa naiset ensimmäisenä maailmassa saivat äänioikeuden ja nousivat vaatimaan oikeuksiaan. Puoluepolitiikalla ja perustuslaillisella ajattelulla oli siellä jo pitkät perinteet. Uskoisin, että tämä poliittinen ilmasto vaikutti vahvasti minuun, nuoreen mieheen. Mutta sitten tuli kriisi: yliopistoaikani alkuvaiheessa minut kutsuttiin asevelvollisena Vietnamiin. Se oli suuri järkytys minulle ja perheelleni, ja se vaikutti minuun politisoivasti. Kieltäydyin palveluksesta, mikä johti pahoihin ongelmiin paitsi valtion myös perheeni kanssa. Uskon, että tämä kokemus – yhdistettynä siihen, että olin 1960-luvun sukupolven kasvatteja – herätti minussa intellektuaalisen kiinnostuksen demokratiaa kohtaan.

– Sitten sain stipendin Torontoon ja löysin itseni työskentelemästä muiden opiskelijoiden ja tutkijoiden kanssa politiikan teorian parissa. Samalla huomasin, että Toronto oli todellinen kosmopoliittinen demokratian tutkimuksen keskus. Niin sitten kiinnostuin Habermasin merkittävästä työstä ja kirjoitin siitä väitöskirjan, josta tulikin Habermasin kritiikki. Kiinnostuin myös Max Weberin työstä – hän muuten kirjoitti hyvin vähän mediasta. Weberin länttä ja modernisuutta käsittelevässä teoriassa joukkoviestinnän rooli ja sitä koskevat ideaalit, kuten lehdistönvapaus, loistavat poissaolollaan. Kiinnostuin siitä, miten ”julkisuus” kategoriana löysi tiensä saksalaiseen poliittiseen ajatteluun sellaisten tekijöiden kautta kuin Jaspers, Hannah Arendt – ja tietysti Habermas suurenmoisella työllään. Väitöskirjani oli Habermasin immanenttia kritiikkiä. Otin suuren osan hänen projektistaan vakavasti, mutta olin syvästi tyytymätön moneen siinä esitettyyn teemaan. Habermas oli aliarvioinut sen voiman, joka syntyy ihmisten sitoutumisesta yleisen mielipiteen ja julkisen keskustelun muodostamiseen.

– Kuten tiedätte, Habermasin kirja on tavallaan outo teos – se on tragedia. Siitä huolimatta, että se on kirjoitettu historiallisesta aineistosta lähtevän Marxin näkökulman pohjalta, siinä on lähtöoletuksena vanha kunnon *bourgeoisien* kulta-aika, jolloin oli olemassa keskusteleva, järkeilevä ja lukeva yleisö. Sen ovat sittemmin tuhonneet – niin Habermas väittää – yleisen mielipiteen muodostuksen, mielipidemittausten, mainonnan ja Socialstaatin eli hyvinvointivaltion keskenään kamppailevat voimat. Minua tämä ei vakuuttanut lainkaan. Kuusikymmentäluvun lopun intellektuaalisen ilmapiirin kasvattina tunsin tietysti, että opiskelijaliike ja muut yhteiskunnalliset liikkeet olivat uudelleen asettaneet vallan julkisesti kyseenalaiseksi hyödyntämällä uusia viestintävälineitä – saaneet koko maailman katsomaan, kuten Todd Gitlin on tunnetusti sanonut.

– Niinpä väitöskirjani – joka oli ensimmäinen julkaistu kirjani (*Public Life and the Late Capitalism*, 1984) – kritisoi Habermasia sanomalla, että julkisuus ja julkinen keskustelu tai väittely eivät ole kuolleet. Siitä lähtien olen työskennellyt paljolti väitöskirjani käsittelemien kysymysten parissa. Useimmiten väitöskirjat kantavat sisällään toista kirjaa, toista projektia, ja tämä todellakin kantoi! Keskittymällä julkisuuden kohtaloon modernin ajan olosuhteissa tulin samalla sekä syleilleeksi Habermasia että hylkineeksi hänen tragedista avainteesiään ja kysyneeksi: Onko julkisuudella toivoa nykyisessä ja tulevassa maailmassa ja jos on, niin miksi? Ja mikä julkisuudessa on niin hyvää? Ja voisiko olla, että julkisuudet – monikossa – ovat terveen ja toimivan demokratian edellytys?

Kuva Juho Rahkonen

Habermas on siis inspiroinut teitä, vaikka ette olekaan samaa mieltä hänen kanssaan?

– Kyllä. Pidän kovasti hänen kirjansa rikkaasta historiallisesta kuvailusta, esimerkiksi siitä, kuinka hän kertoo romaanin synnystä, sanomalehden kehityksestä ja kahvihuoneista. Toki myöhemmin Habermasin kirja sai vastalauseita historioitsijoilta. Hänen esimerkiksi sanottiin aliarvioineen työväenliikkeen ja plebeijileisöjen kehitystä. Ja tietysti häntä moitittiin siitä, että hän vaikenen modernin feminismin noususta, joka tapahtui tuona samana aikana – ensimmäisten naistenlehtien ja naisen aseman alisteisuutta koskevan kritiikin aikana. Omalla tavallani palasin tuohon aikaan ja kyseenalaistin Habermasin ajatukset biografiasa, jonka kirjoitin Thomas Painesta (1733–1809). Halusin ymmärtää entistä paremmin, biografian muodossa, miten tämä tuntematon käsityöläinen koulutti itsensä nykyisin journalistin nimellä tunnettuun ammattiin ja miten hänestä tuli suuri julkinen hahmo, kirjailija ja esseisti, kansalaisyhteiskunnan, perustuslain ja yleisön vaikutusvallan esitaistelija.

– Seitsemänkymmentäluvun lopulla löysin itseni itäisestä Keski-Euroopasta. Tuohon aikaan, kun neuvostoimperiumi oli vielä voimissaan, näitä maita vaivasi se, ettei niissä ollut riippumatonta julkisuutta. Tuolloin huomasin, että aikaisemmin tekemäni demokratiaa ja julkisuutta koskeva työ auttoi näiden maiden tilanteen ymmärtämisessä. Siellä eri ryhmät, riippumatta niiden järjestelmää koskevista käsityksistä, taustoista ja erityisistä intresseistä, tahtoivat pohjimmiltaan samaa: ne halusivat viestinnän vapautta ja toivoivat, että yhteiskuntaan syntyisi jotakin sen kaltaista kuin keskusteleva yleisö (public). Tietysti kansalaisyhteiskunnan käsite sisältyi Habermasin *Strukturwandel der Öffentlichkeit* -kirjaan. Ja tämä vanha, kummallinen *bourgeoisien* käsite, joka oli jo painunut unohduksiin, kävikin taas relevantiksi julkisuuden ja demokratian tulevaisuuden ja uhkakuvien ymmärtämisen kannalta. Päädyin siihen, että juuri kansalaisyhteiskunnan tukahduttaminen oli itäisen Euroopan despoottisten järjestelmien peruspiirre.

– Paine siis oli toinen innoitukseni lähde julkisuuden tutkimuksessa. Kansalaisyhteiskunnat voivat näet toimia vain, jos ne sisältävät julkisuuksia (public spheres), joiden avulla yhteiskunta voi tarkkailla itseään, ja viestintä on mahdollisimman monimuotoista. Varhainen kiinnostukseni tähän aihepiiriin johti minut kirjoittamaan muutaman kirjan kansalaisyhteiskunnasta, ja työ kulmineitui viimeisimpään teokseeni *Global Civil Society?*, jossa kansalaisyhteiskunnan käsite on venytetty äärimmilleen. Yritän siinä osoittaa maailmanlaajuisen kansalaisyhteiskunnan käsitteen hyödyllisyyden ja maailmanlaajuisien yleisöjen (global publics) käsitteen välttämättömyyden.

Väkivallan demokratisointi

Mihin suuntaan tutkimustyönne painottuu seuraavaksi?

– Jatkan demokratian, julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan uhkakuvien tutkimista tulevassa kirjassani *Violence and Democracy*, jossa analysoin demokratian ja väkivallan ongelmallista suhdetta. Tässä kirjassa esitän useita teesejä, muun muassa sen, että väkivalta on kansalaisyhteiskunnan ja demokratian instituutioiden pahin vihollinen. Sota voi ehkä olla suurin opettaja, sota voi olla sankarillisuuden ja rohkeuden näyttämö – se voi olla välttämätön demokratian vihollisten vastustamiseksi. Mutta sota ja väkivalta ovat myös demokratian pahimpia vihollisia. Kirjassani esitän teesin väkivallan demokratisoimisesta. Sillä tarkoitan, että hyödynnetään mediaa ja muita demokraattisia instituutioita,

kuten vaaleja, monipuoluejärjestelmää ja oikeusvaltaa. Näiden instituutioiden kautta väkivallan teot, muodot ja välineet pitäisi problematisoida.

– Kirjani ei pidä väkivaltaa ihmiselämän luonnollisena osana, kuten on asiantuntijalaita esimerkiksi hobbesilaisessa traditiossa, joka on kokemassa melkoista uudelleensyntymää näinä ns. terrorismin vastaisen sodan aikoina. Pikemminkin pidän väkivaltaa satunnaisena ilmiönä. Haasteena onkin nähdä se seikka, että väkivalta voidaan siirtää pois inhimillisen toiminnan piiristä – että ylimääräinen väkivalta voidaan hävittää perinpohjin. Ja tässä julkisuudet (public spheres) ovat ratkaisevan tärkeitä. Niiden avulla voidaan tunnistaa väkivallan muodot ja väkivaltaiset instituutiot sekä keskustella siitä, onko jokin väkivallan muoto oikeutettu vai ei, ja luoda suosituksia keinoista vähentää väkivaltaa, joka alati leijuu yllämme Damokleen miekan lailla.

Kirjassanne *Global Civil Society*? olette jo kirjoittanut terrorismista ja väkivallasta. Onko uuden projektinne tarkoitus mennä yhä syvemmälle väkivallan problematiikkaan?

– Kyllä, ja työstän parhaillani toistakin kirjaa serbialaisen kollegan kanssa. Tämä kirja käsittelee pelkoa ja politiikkaa. Myöskään pelko ei ole demokratian, julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan ystävä.

Miksi *Global Civil Society*? -kirjan nimessä on kysymysmerkki? Onko globaali kansalaisyhteiskunta unelma, joka ei ole vielä toteutunut?

– Osaksi näin, osaksi sen takia, että tätä termiä käytetään nykyisin niin monessa yhteydessä, ja siitä puhuvat niin Gerhard Schröder, George Bush ja Maailmanpankki kuin Amnesty International, Al Jazeera ja Seattlen mielenosoittajat. Kaikki pitävät itseään globaalien kansalaisyhteiskunnan puolestapuhujina, joten mitä merkitystä koko sanalla on? Mitä tämä käsite tarkoittaa? Panin nimen perään kysymysmerkin myös niiden uhkien takia, joita globaalilla kansalaisyhteiskunnalla on. Sillä on joitakin vakavia uhkia, ja voi olla, ettei se selviydy niistä. Tässä painottaisin, että on tarpeen ajatella globaalien kansalaisyhteiskunnan syntyä historiallisesta näkökulmasta ja ennen kaikkea verrata nykyistä, 1950-luvulla alkanutta globalisaatiokehityksen vaihetta edelliseen, joka tapahtui vuosina 1870–1930. Näiden välillä oli diktatuurin, sodan ja totalitarismin aikakausi, ja esimerkiksi Intiassa käytiin kolonialismin purkamiseen tähtäävää kamppailua. Kaikki nämä yhdessä, mukaan lukien taloudellinen romahdus, heikensivät pahasti globaalien ei-valtiollisten instituutioiden kehitystä, niiden verkostoja ja toimintaa.

– Tuon aikakauden tarkasteleminen on hyvin opettavaista, ja se on toinen syy kirjani nimen perässä olevaan kysymysmerkkiin. Vuosien 1870 ja 1930 välillä oli monia samankaltaisia kehityssuuntia kuin nykypäivänä: kansainvälisen kaupan, matkustuksen ja muuttoliikkeen nopea kasvu. Tuolloin yksi ihminen seitsemästä vaihtoi asuinmaata. Se oli aikaa, jolloin perustettiin ensimmäiset maailmanlaajuiset sääntelymekanismit, kuten kansainväliset aikavyöhykkeet sekä patentti- ja tekijänoikeusjärjestelmä. Se oli myös yhteiskunnallisten liikkeiden kehittymisen aikaa – kansalaistoiminta levisi yli maiden rajojen. Niistä tärkeimpiä esimerkkejä olivat työväenliike ja naisten äänioikeutta ajava liike. Tuolloin myös kehittyi jotakin sen tapaista kuin maiden rajat ylittäviä yleisöjä.

– Yritän sanoa tässä kirjassa, että monet näistä kehityssuunnista ovat nyt syntyneet uudelleen. Näemme rajojen yli menevien kauppa- ja matkustajavirtojen lisääntyvän huimaa vauhtia. Tämä on nähdäkseni merkki globaalien kansalaisyhteiskunnan synnystä. Mutta kysymys kuuluu, voiko se selviytyä? Missä olosuhteissa se säilyy ja kukoistaa? Jos katsotaan edellistä globalisaation vaihetta, huomataan, että silloin oli monia uhkia, kuten muukalaispelon, rasismin ja nationalismien nousu. Voidaan myös nähdä, kuinka globaalien markkinatalouden järjenvas-

tainen kohtuuttomuus johti 1930-luvun suureen romahdukseen. Ja lopulta kävi niin, ettei ollut enää toimivia, tehokkaita ja legitiimejä oikeus- tai hallintojärjestelmiä. Kansainliiton oli tarkoitus olla sellainen, mutta se epäonnistui.

– Näiden erilaisten kehityssuuntien yhdistelmä mahdollisti bolsevismin ja natsismin nousun sekä johti sotaan ja lamaan. Tämä on tietysti monimutkaista, mutta nämä globalisaatiotrendit ovat tulossa uudelleen. Se näkyy talouden kentällä investoinneissa, vientikaupassa ja kulutuksessa – kutsun tätä kehityssuuntaa *turbokapitalismiksi*. Myös yhteiskunnallisten liikkeiden ja kansalaisaktivismin puolella tapahtuu: siellä on syntynyt ehkä jopa 50 000 ei-valtiollista ja voittoa tavoittelematonta maailmanlaajuista järjestöä. Ne toimivat melkeinpä kaikilla ajateltavissa olevilla politiikan alueilla, luonnon monimuotoisuudesta naisten oikeuksien kautta lapsipornon leviämisen estämiseen ja YK:n uudistamiseen. Samaan aikaan kehittyvät myös valtiolliset, sääntelyyn pyrkivät rakenteet, kuten Maailman kauppajärjestö WTO ja kansainvälinen rikostuomioistuim. Myös YK:lla on edelleen roolinsa. Tämä on osa maailmanlaajuista kansalaisyhteiskuntaa ja *kosmokratiaa*, kuten kutsun sitä, mutta tässä historialliset rinnakkaisilmiot ovat tärkeitä. Viime kerralla jotkin voimat johtivat tuon projektin luhistumiseen. Nykyaikana on nähtävissä samanlaisia kehityssuuntia, kuten nationalismin ja muukalaispelon nousu. Myös globaali turbokapitalismi aiheuttaa hermostuneisuutta, koska ei ole olemassa maailmanlaajuista raha- ja finanssipolitiikkaa. Epävakaudet, konkurssit ja romahdukset ovat miltei jokapäiväisiä. Kuten historiasta muistamme, viime kerralla suurin este globaalien kansalaisyhteiskunnan syntymiselle oli legitiimien sääntelyrakenteiden puuttuminen. Suuri kysymys onkin, voidaanko nyt saada aikaan edellistä tehokkaampi, avoimempi ja luotettavampi kosmokratia. Uskon, että ratkaisevaa tässä on globaalien yleisöjen kehittyminen.

Lehdistönvapaudella on välinearvo, ei itseisarvoa

Tiedotusvälineiden vapaudella on hyvin erilaisia muotoja eri puolilla maailmaa, niin kuin myös yhteiskunnat ovat erilaisia. Pitäisikö lehdistön- ja sananvapauden olla universaali arvo globaalissa kansalaisyhteiskunnassa?

– Mielestäni lehdistönvapautta pitäisi ajatella yhteiskunnan moniarvoisuuden ehtona. Sen sijaan että lehdistönvapautta pidettäisiin itsearvoisena periaatteena, jonkinlaisena jumalan sijaisena, lakina tai kategorisena imperatiivina, näkisin lehdistönvapauden pikemminkin jonakin, joka mahdollistaa korkeammat periaatteet, kuten yhteiskunnan moniarvoisuuden ja erilaisten äänten kuulumisen. Filosofisesti ajatellen olen sitä mieltä, että tauko olisi paikallaan. Lehdistönvapautta on jo pitkään yritetty oikeuttaa viittaamalla korkeampiin periaatteisiin. *Media and Democracy* -kirjassa totesin, että jos katsoo vaikkapa varhaismodernilla ajalla esitettyjä lehdistönvapauden puolustuspuheita, lehdistönvapaus on aina kytketty jonkinlaiseen perimmäiseen, korkeimpaan periaatteeseen.

– Yhä tänäkin päivänä monet uskovat, että journalistit ovat totuuden kättilöitä ja että totuus tulee esiin julkisissa keskusteluissa. Uskotaan myös, että lehdistönvapaus on luonnollinen oikeus ellei jopa jumalan lahja. Ehdotan, että hylkäämme tällaisen ajattelutavan ja sen sijaan vahvistamme ihmisten sitoutumista demokratiaan lähtemällä siitä, että lehdistönvapaus on asia, joka mahdollistaa korkeampien arvojen toteutumisen. Tämä tarkoittaa melkeinpä sitä, että periaatteet käännetään pääläelleen – jotta ne voitaisiin pelastaa ja ne vahvistuisivat.

– Silloin tällöin kuulee poliitikkojen ja diplomaattien puolustelevan vaikkapa Kiinassa olevia sananvapauden rajoituksia sillä perusteella, että sananvapaus ei kuulu sikäläiseen perinteeseen vaan se on Kiinalle vieras, länsimainen perinne.

Tämä peruste ei pohjaudu todellisuuteen; jo 1800-luvun alusta lähtien Kiinassa on käyty vakavaa keskustelua sananvapauden tärkeydestä. Näiden poliitikkojen ja diplomaattien puheista paistaa valepluralismi. Mitä väliä lehdistönvapaudella on? he kysyvät. Eihän se kuulu kiinalaiseen elämäntapaan. Mutta minä kysynkin: mikä on heidän elämäntapansa? Kenen kuuluu määritellä se? Jos kiinalaisten itse kuuluu määritellä elämäntapansa, niin äänten moninaisuuden pitäisi päästä kuululle kiinalaisessa mediassa, jotta he voisivat määritellä, keitä he ovat. Vastaus kysymykseesi on siis ”kyllä”. Viestinnän vapaudella on universaali merkitys, koska se on yhteiskunnan moninaisuuden ensimmäinen edellytys.

Markkinasensuuri demokratian uhkana

Mutta entäpä median poissulkevat mekanismit? Julkista keskusteluahan dominoivat ne, joilla on taloudellista ja yhteiskunnallista valtaa. Onko tämä mielestänne uhka globaalille kansalaisyhteiskunnalle?

– Tämä dynamiikka on tietysti monimutkainen, mutta julkisuuden taipumus tulla rikkaiden hallitsemaksi on kaikkialla läsnä oleva uhka. Markkinoiden ongelma on, että jonkun täytyy aina hävitä. Markkinakilpailu tuottaa häviäjiä. Tähän ongelmaan liittyy myös se, että suuren pääoman haltijat voivat sysätä syrjään vähävaraisempien ihmisten intressejä koskevat puheenaiheet. Yhdysvaltalainen journalisti H. A. Liebling on sanonut, että lehdistön vapaus palvelee eniten median omistajia. Se oli vitsi, mutta nosti esiin tärkeän näkökulman. Markkinasensuuri on suuri globaali ongelma, ja sitä lisää myös median sääntelyn jatkuva purkaminen. Kansalaisyhteiskunnan instituutioiden, demokraattisten hallitusten ja julkisuuksien näkökulmasta kysymys kuuluu: kuinka tätä markkinasensuuria voitaisiin rajoittaa tai poistaa se kokonaan? Minulla ei ole tähän helppoja vastauksia.

– Ratkaisu voisi löytyä osaksi siitä, että kansalaiset itse hyödyntäisivät kaikkia mahdollisia viestinnän tapoja markkinasensuurin kritisoimiseen – siis käyttäisivät markkinapohjaista mediaa sitä itseään vastaan. Osaksi vastuu on mediaa sääntelävillä viranomaisilla, joiden pitäisi asettaa rajoja omistuksen keskittymiselle ja taata mediaan pääsy nykyistä laajemmille yleisöille. Kaikki tämä edellyttää sitä, että journalistit itse pohtivat, mikä heille on tärkeintä. Mitä varten he tekevät työtään? Yksityisen kulutuksen ja voiton takia? Pelkän viihteen vuoksi? Median tehtäväksi voidaan asettaa myös yleisöjen sivistäminen ja kasvattaminen, eikä viihdettäkään tarvitse unohtaa. Lisäksi journalistien tärkeä tehtävä on pitää julkisuudet elävinä. Taistelu markkinasensuurin ja median kultivoivan puolen välillä käydään maailmanlaajuisella kentällä. Esimerkiksi Star tv:n toiminta Etelä-Aasiassa on globaalisti merkittävää, niin myös se, pystyykö Al-Jazeera tulevaisuudessa lähettämään ohjelmaa englanniksi.

– Nimi Al-Jazeera tarkoittaa saarta – kiintoisa metafora. Se on Lähi-idän tulevaisuudesta kiinnostuneiden, kuuntelevien ja katselevien yleisöjen saari, vaihtoehtoinen informaation lähde. Tämä saari, niin kuin tavallaan kaikki muutkin julkisuudet, tarjoaa ihmisille turvapaikan. Se on tila, jossa valtaa voidaan tarkkailla väkivallattomasti. Al-Jazeeralla on yli 40 miljoonaa katselijaa, ja sen malaijiksi dubatuilla ohjelmilla on lisäksi miljoonayleisö Malesiassa. Pystyykö Al-Jazeera jatkaamaan toimintaansa tulevaisuudessakin ja muuttamaan globaalia mediarakennetta entistä moniarvoisemmaksi? Tämänkaltaisten kysymysten pitäisi olla mediatutkijoiden ja journalistien huolenaiheina koko maailmassa.